

מהלכות תפילת מנוחה עפ"י שו"ע – סימן רלד' ופוסקים אזורנים

הקדמה

כתב הטור בסימן רלד' "שכח ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתיים הראשונה של ערבית והשניה לתשלומי מנחה. ודווקא שכח אבל הזיד ולא התפלל אין לו תשלומים. וגאון כתב אפילו הזיד אם רוצה להשלים אותה בתפלת ערבית הרשות בידו אלא שאין לו שכר תפילה בזמנה".

בהמשך מביא הטור כי אין זה ראוי להתפלל תפילת נדבה, אלא אם לא יוכל לחדש בה דבר, וגם צריך שיהא מכיר עצמו זהיר וזריז ואמיד בדעתו לכוון בתפילתו מראש התפילה ועד סופה בלי היסח הדעת. אבל אם אינו מכוין בה יפה אומרים עליו את הפסוק "למה לי רוב זבחיכם" והלואי שיוכל לכוין בג' תפלות שתיקנו חכמים.

מוסיף הטור וכותב כי סדר תפילת המנחה בציבור אומר אשרי וקדיש ומתפללים שמונה עשרה, והשליח ציבור חוזר על התפילה כדרך שעושים בשחרית, ונופלים על פניהם ואומרים ואנחנו לא נדע וכו'. ובבית יוסף הביא את מה שכתב רבי דוד אבודרהם בשם רבנו יונה, שמצווה לומר קודם אשרי פרשת את קרבני לחמי וכן נהגו, וגם נוהגים לומר מזמור שבתהלים פד' "מה ידידות משכנותיך"

לגבי חזרת הש"ץ במנחה כתב הבית יוסף שלפי דברי הרמב"ם בפרק ט' מהלכות תפילה, לעשות חזרת הש"ץ וכך מנהג האשכנזים. אבל הספרדים אין נוהגים לחזור שליח ציבור התפילה במנחה אלא מתפלל שליח ציבור עם הציבור בקול רם ואומר קדושה וברכת אתה קדוש ואח"כ אומר האמצעיות בלחש עם הציבור ומתחיל "רצה" בקול רם וגומר תפילתו בקול רם. ומסיים הבית יוסף, כי מנהג האשכנזים הוא הנכון וכן הנהיגו חכמים שבדור שלפנינו בצפת וגזרו נידוי לעובר על תקנתם.

פרטי הלכות

א. הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה, ורוצה להתפלל שניהם אחת לחיוב ואחת לנדבה כפי שלמדנו בסימן קז' שיכול אדם להתפלל כמה שירצה בתורת נדבה ובלבד שיחדש דבר בתפילתו שהיא לנדבה אין ראוי לו להתפלל רשות, אלא תפילת מנחה הגדולה. ואפילו שלעולם מתפללים החוב קודם ואחר כך הרשות, כאן תפילת מנחה גדולה היא הנדבה, כי לפני תשע שעות ומחצה לא הגיע עוד עיקר זמן מנחה, שהרי עיקר זמנה לכתחילה הוא מט' ומחצה ולמעלה שהיה זמן הקרבת התמיד בכל יום. (מרן בשו"ע משנה ברורה)

ב. אם יתפלל תפילת מנחה גדולה כחובה, לא יתפלל הקטנה כי אם רשות. (מרן בשו"ע) מפני שבדיעבד יצא ידי חובת תפילה במנחה גדולה (משנה ברורה).

ג. אין ראוי להתפלל תפילת רשות, אלא אם כן מכיר בעצמו שהוא זהיר וזריז ואמיד בדעתו לכוון בתפילתו מראש ועד סוף בלא היסח הדעת, אבל אם אינו מכוון בה יפה אומרים עליו את הפסוק בישעיה: "למה לי רוב זבחיכם" (מרן בשו"ע) בסימן קז' משמע שצריך גם שיחדש בה דבר, ואפשר שהיכן שהוא מכיר בעצמו שיכוון היטב ותפילה טובה היא לא צריך חידוש. (משנה ברורה)

ד. אין לומר אשרי שקודם מנחה, אלא כשיש מנין בבית הכנסת, כדי שיאמרו עליו הקדיש שלפני תפילת המנחה. (הרמ"א בהגה) ואם אמרו בלא מניין ואחר כך בא מניין [ב] יאמרו מזמור אחר ואחר כך יאמרו קדיש. (משנה ברורה)

ה. הוא הדין כשלומדים בבית המדרש בלא מנין ואחר כך קוראים לאנשים לבית המדרש, כדי להשלים המניין לקדיש, לא יפה הם עושים שהרי עיקר טעם קדיש הוא על הלימוד, שבו מתקדש ה' ברבים, ואם כן צריך שיהיו עשרה בבית המדרש בעת הלימוד, מיהו אפשר ללמוד משנה אחת וכיוצא בזה אחר שהתאספו עשרה אנשים ולומר קדיש. (משנה ברורה)

ו. יש שכתבו שנוהגים לומר פרשת התמיד (במדבר כח, א - ח) לפני אשרי של תפילת המנחה, נגד תמיד של בין הערבים, ומנהג יפה הוא. (הרמ"א בהגה) וטוב גם כן לומר פטום הקטורת, אך כל זה אם לא יעבור זמן תפילה. אבל אם יש חשש שיעבור זמן תפילה אפילו אשרי ידלג, ובעוונותינו הרבים יש אנשים שנכשלים בזה. (משנה ברורה)

ז. כתבו הפוסקים, שאם התפללו מנחה סמוך לחשיכה ונמשכו באמירת אבינו מלכנו או שארי תחנונים אחר התפילה עד שחשיכה, אין לומר קדיש תתקבל, מפני שהתפילה הייתה ביום אחר, אבל אם אירע שהתפילה עצמה נמשכה בלילה (כמו תפילת נעילה) אומרים קדיש תתקבל. (משנה ברורה)

ח. אם שכח ולא התפלל מנחה, מתפלל ערבית שתיים, ואומר אשרי קודם התפילה שהיא תשלומים לתפלת המנחה. (מרן בשו"ע)

ט. הנוסע באוטובוס וכדומה והגיע זמן המנחה, ואינו יכול להתפלל בכוונה לפחות בברכת "האבות", לרגל טרדתו בנסיעה, ואם ימתין מלהתפלל עד שיגיע ליעדו, יעבור זמן מנחה, אם אינו רגיל לכוון בתפילתו, לפחות בברכת "האבות", יתפלל באוטובוס. (ילקוט יוסף)

י. במה דברים אמורים, שאינו יכול לכוון גם אם יתפלל בישיבה, אבל אם יכול לכוון בישיבה, עדיף שיתפלל בישיבה בכוונה, מאשר להתפלל בעמידה בלי כוונה. (ילקוט יוסף)

יא. הנוסע באוטובוס וכדומה והגיע זמן המנחה, ואינו יכול להתפלל בכוונה לפחות בברכת "האבות", לרגל טרדתו בנסיעה, ואם ימתין מלהתפלל עד שיגיע למקום חפצו, יעבור זמן מנחה, אם הוא רגיל לכוון בתפילתו, לפחות בברכת "האבות", רשאי להימנע מלהתפלל מנחה, וכשיגיע למקום חפצו, יתפלל ערבית שתיים. (ילקוט יוסף)

יב. האמור לעיל הוא גם במקרה בו החל בנסיעה לפני זמן המנחה, וגם אם החל את נסיעתו אחרי שהגיע זמן המנחה. (ילקוט יוסף)

אמרי בינה – שבז המידות הטובות

כתב באורחות צדיקים כי בעניין השקר יש תשעה חלקים. בגליונות של שבתות שעברו הובאו חלקים ראשון, עד השישי להלן השביעי והשמיני.

השביעי המתעה חבירו לומר כי עשה עמו טובה, או דיבר עליו טובה, ולא עשה. ועל זה אמרו רבותינו, זכרונם לברכה (חולין צד א): אסור לגנוב דעת הבריות - ואפילו דעתו של גוי. ויש בזה חטא, כי אנו חייבים לדבר דברי אמת, כי הוא מיסודי הנפש.

השמיני המשתבח במעלות שאינן נמצאות בו, וזהו חטא גדול. ואפילו אם היה אמת, כי כשמתהלל נראה מדבריו שלא עשה צדקותיו ונדבותיו לשם שמים, אלא לשם עצמו ולתהילה. ואמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ירושלמי שביעית פ"י ה"ח): מי שמכבדים אותו שהם סבורים שיודע שתי מסכתות והוא לא ידע רק אחת, חייב לומר "איני יודע רק אחת". כל שכן שאסור לו לכזב ולהתפאר במעלות שאין בו. (עפ"י ספר אורחות צדיקים שער השקר)

פנינים לפרשת שבוע

דרגתו של אליעזר

ב"מכתב מאלוה" (חלק ב') כתב שדרגתו של אליעזר הייתה כה גבוהה עד שאמונתו ובטחונו בנס נהפכו למציאות ולכן קודם נתן לרבקה את הצמידים ורק אחר כך שאל אותה מי היא.

אולם כאשר אליעזר בא לספר את ספור המעשה בפני לבן אשר דרגתו נמוכה הרבה יותר הוא נאלץ לספר לו כסדר הטבעי של הדברים דהיינו קודם שאל אותה מי היא ורק אחר כך שם על ידה את הצמידים.

נראה להביא ראיה ליסוד זה מפשט הכתוב שהרי על הפסוק "ויאמר אחיה" (כד' נה') כותב רש"י במקום: "ובתואל היכן היה, היה רוצה לעכב ובא מלאך והמיתו".

גם לבן לא רצה לשלחה כלומר, שניהם לבן ובתואל אינם רואים בנס איתות שאכן רבקה מיועדת ליצחק, ולפיכך אומר לבן נקרא לנערה ונשאלה את פיה. (מבוסס על אהבת קדומים)

הסדר הנכון

"ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאבה" (פרק כד' סז) אחד השינויים המהותיים ביותר בין ישראל לאומות מתבטא בהנהגת הבית, ביחסים שבין בעל לאשתו, ובכל מה שקשור בכך. מפרשת הנישואים של יצחק ורבקה למדים כלל חשוב ויסודי, המבטא את ההבדל הלא - ניתן- לגישור בין שני העולמות, עולם הבית היהודי, ומולו העולם שלא הורגל ולא חונן על ברכי שמירת המצוות.

"ויקח את רבקה ותהי לו לאשה - ויאבה". רק לאחר שלקחה לאישה, ועבר עליהם יום משותף באהבת ה', ועוד יום ועוד יום, גדלה מידת הקרבה שביניהם, עד שכשהגיעו לגיל זקנה ושיבה, הייתה קירבה זו בשיאה, כי צמחו יחדיו בעבודת ה' משוטפת.

זיווגם של האבות הקדושים משמש לנו דוגמה מופלאה לחיי נישואים כשרים וטהורים, ל "פריחה" הגדלה מיום ליום, מחודש לחודש ומשנה לשנה.

"ותהי לו לאשה - ויאבה". יום החתונה איננו השיא. הוא ההתחלה, הוא השורש לאותה אהבה אמיתית שתלך ותפרה מעתה לאורך כל החיים המשותפים. כדי לזכות לחיים כאלה, יש - בראש ובראשונה - להעניק כבוד-של-אמת לאישה שנתן לנו הקב"ה. מבלעדי זה, לא נגיע למילוי המשימה שלפנינו.

עבד אברהם

"ויאמר לא אכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר ויאמר עבד אברהם אנכי" (פרק כד- לג' לד') בדרך הלצה מוסרית: מגישים סעודה לפני אליעזר, הריהו אומר: "לא אוכל עד אם דברתי דברי" - עד אשר אתפלל לפני האכילה. "ויאמר דבר" - משיב לו לבן: נו, עמוד והתפלל וגמור! - ואליעזר אומר להם שוב: "עבד אברהם אנכי" - הריני מאנשיו של אברהם ואיני יכול לגמור תפילתי בחטיפה, שכן תחילה עלי לעשות את ההכנות הראויות ולכוון היטב את לבי לתפילה.

בין אדם לחבירו

כתב החינוך: כאשר בא ישראל אחד והתחיל לצער ולחרף חברו בדברים רעים מותר למצער לענות לו, שאי אפשר להיות האדם כאבן שאין לה הופכים, ועוד שיהיה בשתיקתו כמודה על החירופים.

אולם יש אנשים הנוהגים בחסידות, עליהם אמרו חז"ל: הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים עליהם ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

אין מסתכלים בפניו של אדם האוכל או במנה שלו, כדי לא לביישו. הבאים לסעודת מילה או נשואים לקראת סוף הסעודה, לא יפה הם עושים, מפני שלפעמים אין לבעל השמחה די מאכלים לתת לפניהם ונמצא שהוא מתבייש.

שואל ומשיב

שאלה: ירקות חיים שהובאו בסוף הסעודה לפני ברכת המזון, כגון חסה, מלפפון וקישואים, האם צריך לברך עליהם ברכת בורא פרי האדמה, או שנפטרו בברכת "המוציא לחם מן הארץ" שבירכו על הפת בתחילת הסעודה?

תשובה: התוספות והרא"ש בברכות וכן הטור והשולחן ערוך אורח חיים פסקו, שדברים הבאים מחמת סעודה, כלומר שהדרך לקבוע סעודתו עליהם, כגון בשר ודגים וגבינה וביצים וירקות ודייסה, אפילו אם אוכלים אותם בלי פת, אינם טעונים ברכה לפניהם, מפני שברכת המוציא פוטרם, ולא לאחריהם, מפני שברכת המזון פוטרם.

אבל דברים שאין דרך לקבוע סעודה עליהם, כגון תאנים ענבים ורימונים ושאר מיני פירות, שאוכלים אותם בלי פת, טעונים הם ברכה לפניהם, ואין ברכת המוציא פוטרת אותם מכיוון שאינם מעיקר הסעודה. מכל מקום אין צריך לברך אחריהם ברכה אחרונה, מפני שברכת המזון פוטרם.

כתב בשו"ת בית דוד, שהירקות שאמרו שאינם טעונים ברכה לפניהם, זה דווקא ירקות מבושלים, או כבושים, שעשויים לגרור תאוות המאכל, ונחשבים כבאים מחמת הסעודה, אבל ירקות חיים כגון חזרת מלפפון וקישואים וכיוצא בזה, דינם כפירות שיש לברך עליהם ברכה שלפניהם. ומרן החיד"א בברכי יוסף הביא להלכה את דברי הבית דוד הנ"ל, וכתב, שכך המנהג פשוט בגלילותינו.

דע שהאוכלים פירות מבושלים בסוכר (קומפוט) בסוף הסעודה, במקום פירות רגילים, צריכים לברך עליהם בורא פרי העץ, והמגן אברהם כתב גם כן שצריך לברך על פירות מבושלים, שאין הפת פוטרם, כיון שאין להם שייכות לפת, וכן כתב גם החיי אדם, זאת להוציא ממה שכתב הרה"ג מהר"ח פרץ בספר זכרנו לחיים חלק א', שאין לברך על פירות מבושלים עם סוכר או דבש, המובאים בסוף סעודות גדולות.

גם הגאון השדי חמד כתב, שראה שלמים וכן רבים שמברכים על פירות המבושלים בסוכר המובאים בסוף הסעודה, מהטעם הנ"ל. וסיים, ושוב מצאתי בספר זכרנו לחיים שכתב שאין לברך עליהם, ולא ידעתי מנין לו, ואדרבה לדעתי איפכא מסתברא. וכן נראה לי עיקר שיש לברך עליהם.

כן פסק המשנה ברורה בסימן קעז, שפירות המבושלים המוגשים לקינוח סעודה, הנקראים קומפוט, צריך לברך עליהם, כיון שאינם באים למזון אלא רק לתענוג. וכן עיקר להלכה ולמעשה.

סיכום: אדם האוכל ירקות חיים המוגשים בסוף הסעודה קודם ברכת המזון, כגון חסה וקישואים ומלפפון וכדומה, צריך לברך עליהם ברכת בורא פרי האדמה, אפילו אם אכל מהם בתוך הסעודה כשהם מבושלים. כמו כן, אדם האוכל פירות מבושלים בסוכר (קומפוט) בסוף הסעודה, במקום פירות רגילים, צריך לברך עליהם ברכת בורא פרי העץ. וכן פשט המנהג. (עפ"י שו"ת יחוה דעת)

גדולי ישראל

רבי רפאל יום טוב ליפמאן היילפרין - נולד בשנת ה' - תקע"ו ברוזנו, ואחר כך עבר למינסק. מלבד גדולתו בתורה, הרבה לנהל מלחמה עם החוטפים, אשר נשכרו על ידי תקיפי הקהל, כדי לחטוף ילדים ולמוסרם לצבא הצאר.

מחמת רדיפות התקיפים, נאלץ לעזוב את כהונתו בקייידאן ונתקבל כרב בציונביץ, שם הראה את תקיפותו וניהל את רבנותו מול גבאים וראשי קהל ביד רמה, תוך שהוא עומד לצד עניים ורב ריב יתומים ואלמנות. על כך זכה להערצה רבה רבה מצד המוני היהודים, שראו בו לא רק כרבם, אלא גם פטרון ומגן. רבי רפאל נלב"ע בשנת ה-תרל"ט, ולאחר פטירתו הוצא סיפרו- שו"ת עונג יום טוב.

סיפור השבוע

השליחים נאנחו "דג כזה ראוי שיעלה על השולחן הצדיק. וכי אינך רואה זכות ליהנות את הצדיק בדג שטפחת. כלום לא הגיע שמעו של רבינו הקדוש בעל ה"דברי חיים" מצאנו לאוזניך?" חייך הפונדקאי, ואמר שמעו הקדוש והטהור ידוע היטב בכל הסביבה, צריך אני ליטול את ידי בטרם אעלה שמו על שפתי, אך אין לכך שום קשר עם הדג. האברכים כבשו בקושי את התרעומת מול העקשן הזה. מה עוד יאמרו לו כדי לשכנעו? עמדו והפכו בדעתם כשלתפעת נענה הפונדקאי ואמר: מוכן אני לתת לכם את הדג, אך בתנאי...מהו התנאי שאלנו? "אתן לכם את הדג ואתם תתנו לי את האתרג!"???

האברכים השפילו ראשיהם, קולם הפך חנוק יותר, עלוב יותר מושפל ושבור יותר... "רוח תזזית נכנסה בנו, עד היום איננו יכולים להבין כיצד קרה הדבר, אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסת בו רוח של שטות. כי איך זה לא מנענו איש בעד רעהו לעשות אשר עשינו? עמדנו וביצענו את החליפין. נטלנו את הדג ושילמנו בעדו את האתרוג היקר והנדיר אשר אין כמוהו.

מיד אחר החליפין כאילו התפכחנו משיכרוננו, אך עתה מאוחר היה. בליט ברירה חזרנו, לצאנו, וראשינו כבושים בקרקע מבושה וכלימה. הדג השמן העיק עלינו במשאו, ולא דווקא בגלל כובד משקלו. כשהגענו הנה, עברנו במטבח, להיפטר מן הדג שרכשנו בטיפשותנו. האברכים סיימו סיפורם והשומעים נענעו ראשיהם בתימהון: סיפור מעשה מוזר, עבור שני אברכים "מיושבים" שכאלו. עוד הם מדברים ושמשו של הצדיק הקדוש הגיע- "הרבי חפץ לראות את האברכים השלוחים...". לו פצתה האדמה פיה, לו היה הכותל נפער כדי לבולעם, אזי הייתה הרגשתם טובה מאזלת היד שתקפתם מול קריאת הרבי. אך אי אפשר להתחמק. רבי פייוול המשמש הולך לפניהם והם נגררים אחריו כנדונים...

ברכות

מזל טוב לאביאל בן סדון ה"ו וכל בני משפחתו לרגל הגיעו למצוות. יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת ומתוך אהבת תורה ויראת שמים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מזל טוב לתמר מינה שטסמן ה"ו (נכדה למשפחות שטסמן ותורג'מן) ולמשפחתה לרגל הגיעה למצוות. יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, להצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכי לעבוד את ה' בשמחה ונחת מאהבת תורה ויראת שמים ותמצאי חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת לך לך הם:

1- ב' 2- ד' 3- ד' 4- ב' 5- ב' 6- ג' 7- ג' 8- ד' 9- ב' 10- ב'
הזוכה בהגרלת הפתרונות הנכונים לפרשת לך לך הוא: אליה תמאם ה"ו

תקציר משיבועות שעברו: הסוכה הרחבה שבחצר, הפיצה ריח נעים ומרענן. העצים והקרשים חוברו לשלמות מרהיבת עין. חג השמחה קרב ובא. סוכה זו מיוחדת היא, סוכתו של הרב הקדוש רבי חיים מצאנו זכותו יגן עלינו בעל "דברי חיים". כולם עסוקים בסיום עניינים האחרונים של החג, אך באוויר מרחפת עננה קלה, העיירה לא זכתה השנה לאתרוג נאה והדר. גם הצדיק, עדיין ללא אתרוג.

בקיץ, שלח הרב בעל "דברי חיים" שלוחים, לרכוש אתרוג נאה והדר, אולם הם חזרו בידיים ריקות. באלול, נשלחו שוב שני אברכים, מומחים ויראי שמים. אולם ימים חלפו ושום ידיעה לא נתקבלו מהם. במטבח עולה הבל התבשילים, המבשלות עמלות בהכנת תבשילי החג. לבקשת אימו ניגש "ענקל" להביא מהארגז תפוחי אדמה יפים, ולפתע נחתה על השולחן הסמוך חבילה, הילד צעק בבהלה ואחת המבשלות ניגשה לחבילה והתירה את הקשרים, ולמרבה הפלא שלפה ממנה דג גדול ושמן. מחמת גדלו, נאלצו כל המבשלות לטרוח סביבו.

לפתע עברה שמועה - "האברכים השלוחים כבר מצויים בצאנו", ראו אותם סביב המטבח שבחצר, השתהו, הציצו מבעד לחלון ומיד חמקו. הם הלכו לבתיהם של השלוחים, שאכן היו בביתם והסיפור ששמעו מהם, הדהים את השומעים. שבועות רבים נדדו בדרכים, הם התחננו לפני הסוחרים, בחיפוש אחר אתרוג מהודר ולא מצאו. אז החלו מחפשים אתרוג "כשר לברכה". בהיותם בודקים אתרוגים אצל אחד מסוחרים האתרוגים, הזמינם הסוחר לביתו וסיפר להם כי ברשותו אתרוג, מהודר ביותר, אותו המתין למכור לקונה שיבין בערכו. כשראו את האתרוג התפעלו מאוד, ולאחר משא ומתן בינם לבין הסוחר שילמו את כל הכסף שבידם, אך שמחו כי בידיהם - האתרוג.

הם יצאו מבית הסוחר בדרכם חזרה לעיר צאנו, ובדרך נכנסו לנוח לאכסנייה, שם קיבלם יהודי שהציע להם ארוחה חמה והכין להם מיטות נוחות, להחליף כוח ולשכוח מהעייפות. בבוקר, לאחר תפילת השחר וארוחת הבוקר, ושוחח איתם, תוך כדי שיחה הראו לו את האתרוג. הוא נדהם למראה האתרוג וביקש לקנות אותו מהם, במחיר כפול ממה שהם שילמו. הם הזדעזעו מבקשתו, וכמובן סירבו בתוקף. כאשר נפשו והחליפו כח, ובאו להיפרד מבעל הבית, ראו גיגית, גדולה ובה דג שמן וגדול כמוהו לא ראו מעולם. הם פנו לפונדקאי, וביקשו ממנו שימכור להם את הדג, והם רוצים אותו כמתנה לרבי, אשר בוודאי יעשה בו תיקון הנפלא אשר צדיקים וקדושים מתקנים בעת אכילת דגים בשבת ומועד. וכמובן בעין יפה ישלמו מחירו....

המייץ משיבועות שעברו: חייך הפונדקאי כדיג אשר רשתו כבר פרושה היטב היטב, והדג עומד כבר לפול לתוכה ואמר: אהה, דווקא דג זה איוותה נפשכם, ובכן אגלה לכם סוד, זה שבועות על גבי שבועות שאני מכלכל ומטפח דג שמן זה כדי שיעלה על שלחני, בשבת, יום טוב, אף אני יהודי הנני ומשתדל מאוד לענג שבתות ומועדים ביד יפה.

השליחים לא גרעו עיניהם מן הדג המשובח השט לו להנאתו במים, מצליף בזנבו אחת הנה ואחת הנה, דומה מצפה הוא כבר לעלות על שולחן לפני ה', כדי לקבל תיקונו.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל רחמים בן ורדה נחום ז"ל חיים בן אליס עציץ ז"ל אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל
משה בן עילו ביטון ז"ל יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל חיים בן עיישה מור יוסף ז"ל שולים בן ג'ניה מלינסקי ז"ל

מישאל בן אביגיל פוזיילוב ז"ל

יפה בת מרים פוזיילוב ז"ל חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.א.

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו שמעון בן רחמה דנינו ה"ו הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו
אושרת בת ציפוריה כהן ה"ו זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרוני ה"ו שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאצרות התורה לילדים

ילדים יקרים וחביבים, כשלוש שנים אחרי שחזר אברהם עם יצחק בנו מניסיון העקידה, ואחרי שקבר את שרה אשתו במערת המכפלה, הגיע הזמן למצא אשה מארץ מולדתו הראויה ליצחק. לשליחות זו קרא אברהם אליעזר עבדו, והשביעו שתי שבועות:

א - שלא יקח ליצחק אשה מבנות הכנעני.
ב - שילך לארם נהריים ויבקש לו אשה משם.

לפני שיצא אליעזר לשליחות חשובה זו, נתן לו אברהם ספר, ובו הוא מבטיח את כל אשר לו ליצחק בנו.

חבש אליעזר עשרה גמלים והטעינם בכל טוב הארץ, ואת פיהם זמם, לבל ירעו מן הגזל. התפלל לה' ובקש ממנו כי יקרה לפניו את הנערה אשר ראויה היא ליצחק. אליעזר נתן סימן לכך: אם יאמר לה: "הטי כדך ואשתה" והיא תסכים להוריד את הכד מעל שכמה ולהטותו אל פיו, ואף תציע מים לגמלים, הרי היא בעלת חסד המיועדת ליצחק.

מכל הנערות שמהם ביקש אליעזר מעט מים כדי להרוות את צימאונו, רק רבקה ענתה מיד - "שתה וגם לגמליך אשקה עד אם כילו לשתות". ראה אליעזר כי בעלת חסד היא. טורחת ועמלה עד אשר גמר אחרון הגמלים לשתות, והחליט כי אכן, היא הראויה ליצחק. לכן הוציא אליעזר נזם זהב ובו אבן יקרה, ושני צמידים מעשה צורף שהתאימו בדיוק לידיה.

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מעלה)

- ממי קנה אברהם את מערת המכפלה?
 - מכל בני חת.
 - מאשכול וממרא.
 - מעפרון בן צוחר.
 - מהכנעני שישב אז בארץ.
- כאשר אליעזר ביקש מרבקה שתגמאיו מעט מים, את מי היא השקתה?
 - רק לאליעזר.
 - לא שאבה ולא השקתה את אף אחד.
 - רק לגמלים.
 - לאליעזר וכשסיים השקתה את כל גמליו.
- כיצד הגיב לבן, כשראה את המתנות שקיבלה רבקה מאליעזר?
 - שמח מאוד בשבילה.
 - הציע לאליעזר עזרה, כדי לקבל מתנות.
 - רצה להרוג את אליעזר ולקחת את רכושו.
 - לקח לה אותם מקנאה.
- מה קיבל אליעזר כשכר על כך שהשלים בהצלחה את תפקידו למצא אשה ליצחק?
 - את עשרת הגמלים שלקח איתו.
 - יצא מעבדות לחרות.
 - יצא מ"ארור" ל"ברוך".
 - תשובות ב' וג' נכונות.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' עד ו', ז' וזח'

- מדוע פרשת פטירתה של שרה אימנו כתובה מיד אחרי פרשת עקידת יצחק?
 - מפני שכאשר ראתה שרה שבנה כמעט נשחט פרח נשמתה.
 - כך ביקש יצחק מאברהם אביו.
- "ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידה עשרה זהב משקלם..." (פרק כד') מה רמז לה אליעזר בזה?
 - לעושר הצפוי לה.
 - שנים עשר שבטים שיצאו מצאצאיה.
 - לשני לוחות הברית הצמודים ועשרת הדברות.
 - לזהב שיהיה במשכן.
- מאיזה מעשה של לבן אחי רבקה רואים כי היה רשע?
 - רץ אל אליעזר רק בשביל הממון.
 - קפץ להשיב לפני אביו.
 - רואים זאת רק בפרשת ויצא כשרמה את יעקב.
 - א' וב' נכונות.
- "יעקב אשר שמע אברהם בקולי..." (פרק כו') לפי פירוש הרשב"ם למה הכוונה "שמע בקולי"?
 - עמד בכל הניסיונות.
 - עמד בניסיון העקידה.
 - גירש את הגר וישמעאל כבקשת שרה וכרצון ה'.
 - שחיך את בניו לעבודת ה'.

שאלות לכיתות ז' וזח' – מפירושים אחרים על התורה

- "ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו..." (פרק כג') לפי פירוש הרמב"ן מדוע אמר בלשו נתינה ולא מכירה?
 - "ויתן" הוא לשון מכירה.
 - גם אם ישלם לו, יחשיב זאת כמתנה.
 - ג. "ויתן" הוא לשון מכירה מוחלטת.
 - א' וב' נכונות.
- "יעקב אשר שמע אברהם בקולי..." (פרק כו') לפי פירוש הרשב"ם למה הכוונה "שמע בקולי"?
 - עמד בכל הניסיונות.
 - עמד בניסיון העקידה.
 - גירש את הגר וישמעאל כבקשת שרה וכרצון ה'.
 - שחיך את בניו לעבודת ה'.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

- להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.